

талами своїх клієнтів. Роль керівного центру з формування нормативної бази й надалі відіграватиме Національний банк, але з розширенням усіх сегментів вітчизняного фінансового ринку, ринок банківських металів повинен поступово розвиватися і перетворюватися з жорстко регульованого державними органами у лібералізований і конкурентний.

На нашу думку, банківські метали є однією з найдохідніших інвестицій у банківській системі України. Це пов'язано з певним захистом вкладень від інфляційних процесів та сприяє зменшенню доларизації економіки країни.

Список використаних джерел

1. Кузнецов С. Г. Роль золота в сучасній економіці / С.Г. Кузнецов // Вісник Київського національного університету. Серія «Економіка». – 2009. – № 72. – С.17 – 19.
2. Полозенко Д. В. Операції з дорогоцінними металами та їх роль у формуванні бюджету / Д.В. Полозенко, С. О. Коваленко // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 3. – С. 45 – 48.
3. Святненко А. Антикризове золото / А. Святненко // Дзеркало тижня. – 2009. – № 47(775).
4. Блащук Ю. Деякі міркування щодо ринку дорогоцінних металів в Україні / Ю. Блащук // Вісник НБУ. – 2010. – № 7. – С.25 – 27.
5. Фатєєв М. Світовий ринок дорогоцінних металів / М. Фатєєв // Вісник НБУ. – 2005. – № –С. 75–77.

***Annotation.** The article analyzes the state of the precious metals market in the banking system of Ukraine. The attention to economic relations, arising in the course of a commercial bank in the precious metals market.*

***Key words:** precious metals, precious metals market, gold, platinum, silver, troy ounce.*

УДК 336.22

Вишня Т.В., асистент Кам'янець–Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ВПЛИВ ОПОДАТКУВАННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

В статті розглядаються нові правила оподаткування, їх вплив на діяльність підприємств малого та середнього і середнього бізнесу, переваги і недоліки нового Податкового кодексу.

***Ключові слова:** податковий кодекс, податкові платежі та збори, підприємці, податківці, спрощена та загальна системи оподаткування.*

Актуальність теми. Оподаткування підприємств малого і середнього бізнесу є істотним впливом на їх діяльність. Раніше серед головних перешкод діяльності підприємств їх керівники називали високі податки, велике число різних податків, нестабільне податкове законодавство, часті зміни в податковій й звітності. З огляду на те, яку частку у виручці від реалізації продукції (послуг) складають всі податки можна зробити висновок, що українські підприємства малого і середнього бізнесу схильні до впливу найважчого податкового тиску в світі. Новим Податковим кодексом встановлені нові правила оподаткування, які відрізняються від діючої ра-

ніше, хоча суттєвого полегшення вони не принесли.

Стан вивчення проблеми і аналіз останніх досліджень. Вивчення Законодавства України про систему оподаткування господарюючих суб'єктів показує, що діюча система оподаткування потребує подальшого удосконалення. На необхідність удосконалення системи оподаткування підприємств вказується в роботах С.Ф. Биконі, А.В. Захаріна, О.В. Кужель, В.В. Лашака, Н.Б. Проценка, Б.А. Писаренка, В. Сенчукова.

Мета дослідження полягає в розробці підходів до удосконалення механізму податкових платежів підприємств.

Виклад основного матеріалу досліджень. Податки, як відомо, є достатньо гнучким та ефективним інструментом управління господарською діяльністю підприємств та організацій, їх дія ґрунтується на створенні у керованих суб'єктах визначених стимулів чи антистимулів, що направлені на досягнення необхідної мети. Ігноруючи кваліфіковане вивчення мотивації платників податків, що створюється податковою політикою, можна отримати результати дуже далекі від очікуваних.

Новий Податковий кодекс вступив в дію 1 січня 2011 року. Однак спрощення процедур, зменшення платежів і загального поліпшення ситуації малий і середній бізнес, в якому зайняті сотні тисяч українців, так і не відчув. Підприємці кажуть, що стало ще важче. Хочеш працювати – доплачуй.

В статті 9 Податкового кодексу зазначений доволі не малий перелік загальнодержавних податків та зборів, серед них основні: податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок і т.д. (загалом їх 18). Крім того, підприємці зобов'язані сплачувати також місцеві податки та збори (стаття 10).

Раніше за спрощеною системою оподаткування передбачалося:

- для приватних підприємців – фізичних осіб – ставки єдиного податку встановлювалися місцевими органами влади в межах від 20 грн. до 200 грн. відповідно до категорії за календарний місяць. Разом з тим фізична особа звільнялася від податків та зборів (ПДВ, податку на прибуток, податку на доходи фізичних осіб, податку за землю, різних зборів);

- суб'єкт підприємницької діяльності юридична особа – мала право самостійно обирати одну з таких ставок єдиного податку: 6% суми виручки від реалізації продукції (послуг) без урахування акцизного збору, але при цьому сплачувати ПДВ, або 10% за вирахуванням акцизного збору, вразі включення ПДВ до складу єдиного податку.

Нині кодекс не дозволяє поєднання спрощеної системи і ПДВ. А єдиний податок повинен відповідати економічній ситуації в країні. Тому ставку єдиного податку ототожнюють з мінімальною заробітною платою.

Багатьом підприємця для того, щоб не втратити своїх клієнтів, довелося перейти на загальну систему оподаткування. Оскільки витрати на оплату товарів і послуг підприємцям, які сплачують єдиний податок заборонили включати до валових витрат. А на загальній системі оподаткування обов'язкові платежі збільшуються вразі, що є корисним для державного бюджету, але не для підприємців. Крім того, зросли штрафи за найменші порушення (наприклад, за запізнення з обов'язковим платежем, штрафують на велику суму, з першого дня нараховують пеню). З 1 липня 2011 р. перестали діяти «пільгові» штрафні санкції за порушення податкового законодавства. Відповідно документу, з 1 січня по 30 червня 2011 р. в Україні за порушення податкового кодексу були введені штрафні санкції в розмірі

не більше 1 грн. за кожне порушення.

Якщо підприємці, які виробляють і продають власні товари, перейшли на загальну систему оподаткування, то їм до 2016-го дозволять платити лише половину ставки збору на доходи фізичних осіб. Таким чином, для них не буде передбачено фіскальних пільг, які до нині сплачували представники малого та середнього бізнесу. Принаймні в остаточному варіанті закону про спрощенців їх відмовились прописати.

Як бачимо, одним підприємцям довелося перейти на загальну систему оподаткування, інші подумують про переведення бізнесу в сусідні держави, де пропонують кращі умови. А дехто ж взагалі вирішив згорнути власну справу.

Крім високих податків на ведення бізнесу також впливають й інші чинники: постійні перевірки податкових органів, складність звітності, порядок заповнення декларацій і ведення обліку.

Так, за словами Олександра Клименка, заступника голови державної податкової служби України, 20% респондентів замітили, що складність звітності, порядок заповнення декларації і ведення обліку являється серйозною перешкодою для бізнесу. А на високі ставки податків і занадто пристрасні перевірки податківців поскаржилися – 9,5% і 7,1% відповідно. Бізнесменам заважає занадто складна і забюрократизована звітність. Від початку реорганізації державної податкової служби спрощення формальностей, підвищення швидкості і якості обслуговування платників були і залишаються пріоритетами в реформуванні податкової сфери. Нині декілька відомчих робочих груп працюють над вирішенням цієї проблеми. При цьому, на думку О. Клименка, більше половини (53%) платників податків не бачать підстав для завершення свого бізнесу [4].

На роботу податківців нарікає нині чимало підприємців. І скарги схожі, мовляв, час прийому громадян у податковій службі обмежили, інспектори нічого не пояснюють (не хочуть чи не можуть?), постійно з'являються нові звіти, які слід було здати «на вчора». Тож і виникають проблеми з документами. Підприємці скаржаться також на те, що в податковій ніхто нічого не хоче пояснювати чи проконсультувати. Інспектор каже, що його завдання – проконтролювати діяльність бізнесменів, а не консультувати, і радить читати кодекс. А у ньому сотні сторінок, то ж без фахової допомоги, навіть маючи економічну освіту, розібратися складно.

Враховуючи те, що у платників податків в процесі практичної діяльності постійно виникає потреба в отриманні роз'яснень щодо застосування норм кодексу, про усі зміни та нововведення, передбачені Податковим кодексом, фахівці податкової служби зобов'язані надавати роз'яснення щодо нарахування і сплати основних податків, зборів та обов'язкових платежів, порядку їх адміністрування, вимог щодо оформлення та подання податкової звітності у паперовому вигляді та в електронній формі.

Досить непроста система адміністрування податків. А державна податкова служба України робить її ще складнішою, збільшуючи обсяги звітності. Кодекс надав право податковій службі визначати форму звітності, але те, як вона це робить, ніхто не контролює. Податківці доповнюють звіти численними додатками, реквізитами, відомостями, часто непотрібними. Наприклад, до звіту по ПДВ додалося аж 8 додатків. Тобто замість обіцяного спрощення документації бізнес отримав протилежний результат.

Отже, як бачимо, ситуація для середнього та малого бізнесу сьогодні гірша, ніж у кризу тому, що в людей немає купівельної спроможності, немає реалізації

товарів і послуг. Люди не можуть платити податки. А тому необхідні реальні реформи, необхідно реально спростити умови для бізнесу. Серед основних вимог підприємців – ухвалення одного з трьох варіантів закону про спрощену систему оподаткування, жоден з яких так і неприйнятний, із них Верховна Рада поки не розглянула навіть у першому читанні. Крім того, даний закон стимулює відхід заробітних плат у «тінь», тінізацію економіки. Сьогодні, за різними джерелами, в «тіні» знаходиться більший сегмент економіки, ніж у попередні роки. Частка «неофіційної економіки» сягає близько 71% офіційного ВВП України.

Профільний комітет рекомендував Верховній Раді прийняти зміни в Податковий кодекс по питанням фінансів, банківській діяльності, податкової і митної політики, зокрема про спрощену систему оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого бізнесу.

В проекті пропонується поділити підприємців на три категорії. До першої категорії відносяться підприємці, які не використовують працю найманих працівників і їх об'єм доходу не перевищує 150 мінімальних заробітних плат. Друга категорія – особи, на яких працюють не більше 10 найманих працівників з об'ємом доходів до тисячі мінімальних заробітних плат. До третьої категорії відносяться фізичні особи, які використовують працю не більше 10 найманих працівників, об'єм доходів яких не перевищує 2 тисяч мінімальних заробітних плат і юридичні особи, в працюють 50 осіб, об'єм доходів яких – 3 тисячі мінімальних заробітних плат. Законопроект передбачає норму, яка дозволяє відносити юридичним особам на валові витрати, витрачені в зв'язку придбанням товарів і послуг, крім того платникам єдиного податку буде дозволено реєструватися платниками ПДВ. Пропонуються також зміни в закон про єдиний соціальний внесок (передбачається звільнення від сплати єдиного соціального внеску пенсіонерів і інвалідів) [5].

Висновок. На жаль, сьогоденшня вітчизняна податкова система поки не відповідає класичним вимогам: Рівності справедливості, ефективності. Структура оподаткування має сприяти економічному зростанню, а розподіл податкового тиску – бути рівномірним. Чим більше підприємців будуть слідувати за змінами в Податковому кодексі, захищати свої права, тим краще, оскільки це ключ до розвитку податкової реформи. Основним, на сьогоднішній день є прийняття збалансованого та компромісного документу, який міг би задовольнити обидві сторони: як бізнес, так і владу.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 4279-VI від 22.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – <http://zakon.gov.ua/2755-17/>
2. Закон України «Про систему оподаткування» № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – <http://zakon.gov.ua/laws/show/1251-12/>
3. Биконя С.Ф. Вдосконалення інституту податкового регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності С.Ф. Биконя Вісник СКО економічної науки України. – 2005. – № 2(8). – с. 30–33.
4. Налоговая: Украинским предпринимателям мешают вовсе не высокие налоги и проверки // ЛІГАБізнесІнформ/ [Електронний ресурс]. – <http://www.rbc.ua/rus/top/show/>
5. Профильный комитет рекомендовал ВР принять изменения в Налоговый кодекс. [Електронний ресурс]. – <http://www.rbc.ua/ms/top/show/>

Annotation. In the article the new tax rules, their impact on small and medium-sized

and medium-sized businesses, the advantages and disadvantages of the new Tax Code.

Key words: tax code, tax payments and fees, entrepreneurs, tax, simplified and general taxation.

УДК 368.5:330.131.5

Кузовенкова Н.В., асистент Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка

ЗМІСТ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЯК ЕТАПУ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

У статті розглянуто сучасні наукові підходи до розуміння сутності ідентифікації кредитних ризиків. Запропоновано визначення ідентифікації на основі процесного підходу до даної процедури. Визначено роль ідентифікації у системі управління кредитним ризиком банку.

Ключові слова: ідентифікація, кредитний ризик, управління кредитним ризиком, кредитор, позичальник, властивості ризику.

Постановка проблеми. Мінливість економічного середовища, наявність макро– та мікроекономічних чинників, що впливають на функціонування суб'єктів банківської діяльності створюють передумови для виникнення непередбачуваних обставин, що в свою чергу можуть позначитися на результатах кредитної діяльності. Ефективність кредитної діяльності банку визначається здатністю банку виявити існуючі кредитні ризики, встановити рівень їх загрози та забезпечити об'єктивну основу для прийняття рішень у процесі кредитування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Змісту процесу ідентифікації кредитних ризиків присвячені наукові праці багатьох дослідників, зокрема Богоявленського С.Б., Ковалева А.П., Ковалева П.П., Криклія О.А., Пучкова Є.В., Чернові Г.В. Однак, не визначено єдиного спільного підходу до розуміння сутності ідентифікації, суб'єктного та об'єктного складу даної процедури. Подальшого обґрунтування потребує основна мета процесу ідентифікації та відповідно визначення його значення у системі управління кредитними ризиками банку.

Формування цілей статті. Метою статті є встановлення економічного змісту процесу ідентифікації та визначення його ролі у системі управління кредитним ризиком банком.

Виклад основного матеріалу. Складна природа кредитного ризику, об'єктивний характер його існування визначає необхідність проведення комплексу заходів щодо його ідентифікації з метою визначення потенційних можливостей ефективного здійснення банками кредитних операцій.

В першу чергу вбачаємо необхідним проведення аналізу різноманітних наукових підходів до розуміння змісту процесу ідентифікації і, зокрема, ідентифікації ризиків.

Загалом, «ідентифікація (від лат. identificare – ототожнювати) – це встановлення тотожності об'єкта з іншими за певними ознаками, властивостями. Це також процес дослідження об'єкта, форма пізнавальної діяльності» [1].

Як форма пізнавальної діяльності, ідентифікація здійснюється за законом формальної логіки (закон тотожності) і категорії матеріалістичної діалектики. Ос-